

43 . Slava Rusă | Comuna: Slava Cercheză | Județ: Tulcea | Punct: Cetatea fetei | Anul: 2014

Anul: 2014

Cod RAN: 161277.01

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Epoca medievală timpurie

Tipuri sit: locuire, obiect izolat, amenajare/construcție

Categorii sit: Neatribuit, Religios, ritual și funerar, Apărare (construcții defensive)

Autori: Alessandro Teatini, Antonio Ibba, Albero Gavini, Salvatore Ganga

Instituții: l'Università degli Studi di Sassari, Sardegna, Italia, l'Università degli Studi di Sassari, Sardegna, Italia, l'Università degli Studi di Sassari, Sardegna, Italia, l'Università degli Studi di Sassari, Sardegna, Italia

Raport

Cercetările din campania 2014 s-au derulat în perioada iulie – septembrie. Finanțarea a fost asigurată de MCPN, Asociația Ibida, Gianni Alexandrescu (Iași), Adrian Andrușcă (Ovidiu – în cazul unei săpături preventive), precum și prin două proiecte internaționale și unul național.

Cercetările sistematice au continuat în sectoarele Curtina G – Turnul 8, Turnul 10 (de fapt, la structurile intramurane din apropierea turnului), Curtina D, Necropola romano-bizantină, în așezarea romană târzie din punctul Fântâna Seacă și în cea de epocă elenistică din punctul Donca. În acest an a fost deschis un nou sector intra muros, la S de Curtina G, coordonat de Alessandro Teatini și Antonio Ibba.

Două cercetări au avut caracter preventiv; ambele s-au desfășurat în interiorul orașului romano-bizantin. Prima dintre acestea s-a desfășurat pe terenul aferent unuia din imobile ce constituie Baza arheologică (Baza I), iar a doua pe o proprietate privată (Andrușcă Adrian).

În cadrul proiectului UEFISCDI „Tehnici noi de cartare și investigație non-invazivă a siturilor arheologice din Dobrogea centrală (studiu de caz – bazinul râului Casimcea)” (coordonator Internio Systems SRL București, parteneri MINA Constanța și ICEM Tulcea) au fost înregistrate așezările din bazinul superior al

Casimcei (de pe teritoriul localității Slava Cercheză) și s-au realizat cercetări magnetometrice în așezarea din punctul Fântâna Seacă.

În cadrul proiectului „Black Sea – Unity and Diversity in the Roman Antiquity”, finanțat de UE, în cadrul Joint Operational Programme “Black Sea Basin 2007-2013” (coordonat de Consiliul Județean Tulcea, având ca parteneri: Archaeological Museum of Thessaloniki, Varna Regional History Museum, Crimean Branch of the Institute of Archaeology Simferopol, Batumi Archaeological Museum, Universitatea Liberă Internațională din Moldova Chișinău, Sinop Special Provincial Administration și ca parteneri asociați: ICEM Tulcea, MINA Constanța, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, Asociația Ibida Tulcea, Aristotle University of Thessaloniki, Alpha Mentor Association Thessaloniki, Crimean University of the Humanities Yalta, National Reserve „Chersonese Tauric” Sevastopol, Yalta Historical-Literary Museum, Sinop Archaeological Museum, Fitzwilliam Museum Cambridge, Université de Provence Aix-Marseille I, Università di Bologna) s-au desfășurat următoarele activități:

- dotarea șantierului (L)Ibida, a bazei arheologice și a laboratorului de restaurare cu logistică;
- realizarea unei expoziții itinerante la Tulcea, Constanța, Thessaloniki, Varna, Batumi, Chișinău, Sinop, Istanbul și catalogului acesteia;
- promovarea sitului, de către membri ai colectivului, prin prezentări de comunicări la simpozioane organizate în orașele de mai sus;

- organizarea unei tabere arheologice la (L)Ibida – Slava Rusă cu tineri specialiști din România, Grecia, Bulgaria, Georgia, Republica Moldova, Turcia, Italia.

Proiectul "(L)Ibida. Una città ai confini dell'Impero" derulat pe baza protocolului semnat între Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea și Università degli Studi di Sassari (Sardegna) în 2013 este finanțat – din partea italiană - de către Ministero degli Affari Esteri, Ministero dell'Istruzione dell'Università e della Ricerca, Regione Autonoma della Sardegna. Proiectul prevede participarea echipelor română și italiană la cercetarea interdisciplinară a cetății Ibida și a teritoriului său prin aplicarea unor metode moderne, mai puțin utilizate în arheologia românească: realizarea unui suport cartografic digital și a unui GIS, fotointerpretare a imaginilor fotografice aeriene și satelitare, prospecțiuni electromagnetice, studii paleoambientale, analize ADN. Rezultatele acestor cercetări vor fi valorificate prin publicații comune în reviste de specialitate din România și Italia, un colocviu internațional și o monografie a sitului. Echipa românească de cercetare include pe toți cercetătorii romani implicați în studiul sitului, iar cea italiană, cuprinde, în afara specialiștilor de la Università di Sassari, un specialist în arheologie paleocreștină de la Pontificia Commissione di Archeologia Sacra și un specialist în paleoantropologie de la University Health Network din Taranto. La cercetări participă doctoranzi, masteranzi și studenți de la universitatea parteneră italiană.

În cadrul proiectului, în 2014, a fost documentată fotografic(62) întreaga suprafață a necropolei în scopul observării unor anomalii care să poată duce la identificarea altor monumente funerare de tip hypogeu, fiecare sector de cercetare a fost documentat prin fotografii zenitale georeferențiate; a continuat activitatea de scanare tridimensională cu ajutorul unui laser scanner portabil (utilizând, pentru vizualizare, programul MeshLab) a pieselor arheologice descoperite la Ibida și în teritoriul cetății (tegule, material epigrafic), între acestea trei inscripții descoperite la Mihai Bravu.

În afara acestui proiect, un număr de masteranzi și doctoranzi ai universității italiene au desfășurat activități de înțiere, cercetare-valorificare a materialului arheologic descoperit la Ibida în cadrul programului de mobilitate LLP ERASMUS PLACEMENT (mai-august 2014).

Tot materialul ceramic a fost spălat restaurat, prelucrat și depozitat pe șantier. La sfârșitul lunii august a fost realizată o expoziție la Baza arheologică, în cadrul „Zilelor porților deschise la Cetatea (L)Ibida”.

Cercetarea arheologică a acestui sector a debutat în 2014 într-o zonă în care, în cursul campaniei din 2003 a fost identificat, prin intermediul fotografiei aeriene, un edificiu de mari dimensiuni. Săpătura s-a desfășurat în sistemul open area prin deschiderea unei suprafețe de teren de 14 x 2 m. După înlăturarea vegetalului și a unui nivel de daramatură în piatră și chirpici, au ieșit la iveală două ziduri paralele orientate NE-SV aflate la distanță de cca. 8 m și care reprezintă, evident, limitele unei vaste construcții, distruse în timp; pe latura de nord a fost identificată o intrare. Concomitent cu desfășurarea în suprafață, cercetarea s-a desfășurat și în adâncime, fiind individualizate și descrise mai multe unități stratigrafice care documentează dinamica depunerilor în timp și permite plasarea în context a materialelor constructive care au aparținut edificiului: prabusirea construcției a fost consecința unui incendiu, peretii construcției fiind construiți din chirpic pe fundații de piatră folosind ca liant lutul; din săpătura au fost recuperați mai mulți chirpici aproape întregi, arși secundar datorită incendiului. Acoperișul a fost realizat din tegule pe structură de lemn, iar tavanul era lipit cu pamant, fapt dovedit și prezentat de bucăți în acesta, pe podea, sub resturile cazute ale acoperișului de tiglă.

În interiorul stratului de daramatură au fost observate mai multe gropi, acoperite și acestea de pietre și chirpic; deasupra uneia dintre aceste gropi se afla un mormânt în groapa simplă, marcat pe margine de pietre de mari dimensiuni; groapa s-a surpat cu cca. 40 cm sub nivelul la care a avut loc înmormântarea – probabil ca urmare a impactului cu o mare cantitate de material prabusit, antrenând și partea superioară a schetelului, care a rămas, totuși, în conexiune anatomică cu bazinul și membrele inferioare. Defunctul e o tânără, înmormântată în poziție decubit dorsal, cu brațele împreunate pe abdomen; din obiectele care au însoțit-o în mormânt sunt de amintit: un cerceț de bronz tip verigă simplă – găsit lângă craniu, doi dinți de mistreț prelucrați, descoperiți în zona brațului și servind, probabil, ca agrafe pentru prinderea veșmântului, și o fusaiolă de os.

O primă reconstituire a acestor eviente duce la interpretarea că mormântul a fost realizat în ruinele edificiului, la puțin timp după evenimentul care a dus la distrugerea acestuia, când “textura” stratului de

---

daramatura nu era compactata, compactarea acesteia ducand in timp la cedarea graduala a fundului gropii, astfel ca aceasta nu a afectat nici pozitia corpului, nici conexiunea scheletului. Este vorba despre documentarea unei inmormantari in interiorul spatiului urban motivate de degradarea caracterului urban al cetatii, cand regulile stricte privind interzicerea inmormantarilor intra muros erau interzise prin lege: probabil ca cetatea sau cel puțin o parte din cetate suferise distrugerii puternice, asa cum demonstreaza cercetarile din punctul Turnul 10, unde, in faza finala de viata a cetatii, prabusirea constructiilor este consecinta unui puternic incendiu.

Materialele arheologice descoperite constau in principal in ceramica data in perioada romana tarzie: fragmente de amfore, in special Late Roman 1 si 2 si Phocean red slip ware, cu posibilitatea individualizarii, din punct de vedere stratigrafic, a doua nivele, unul corespunzator stratului inferior de daramatura – cel in care a fost sapata groapa – si nivelul superior al daramaturii, care a “sigilat” toata suprafata edificiului, inclusiv mormantul. In nivelul superior, a aparut si un fragment e ceramic gri, probabil in categoria Slavic pottery.

E posibil sa ne aflam in fata unei situatii contemporane sau posterioare atacurilor avaro-slavilor, cand, in Scythia, asistam la ruralizarea spatiilor urbane, ocupate de putinii locuitori ramasi pe loc sau e catre noii veniti. In acest context socio-cultural, care incheie lunga istorie a lumii antice, la Ibida, un edificiu de mari dimensiuni ar fi putut fi utilizat, dupa distrugere, ca loc de amenajare a unui mormant inchis, delimitat de zidurile edificiului, ulterior acoperindu-l in totalitate. Fragmentul e ceramic gri este de pus in legatura cu noul orizont cultural, succesiv caderii definitive a limes-ului danubian, odata cu sosirea “noilor protagonisti”, intr-o regiune anterior integrata Imperiului roman apoi Imperiului roman de rasarit. La nivel de ipoteza putem plasa evenimentul nostrum in primii ani ai secolului al VII-lea, cand atat documentatia numismatica cat si cea arheologica demonstreaza sfarsitul vietii urbane si al conomieii monetare la Ibida. Aceste date se cer verificate in campanile viitoare pentru a putea lamuri daca avem de a face cu un mormant izolat sau un spatiu destinat unei mici necropole, care sunt fazele de constructie ale edificiului si care este dezvoltarea in plan a acestuia.

Note

- 62. fotografii facute cu ajutorul aparatului fotografic atasat unui zmeu.

Informații suplimentare online

[Raportul 5384 din cronică.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)